

Hva sier regjeringserklæringa om Norges forhold til EU?

Innhold

Ad kap. 16 Utenriks og bistand	2
Ad kap. 1 Innledning	2
Ad kap. 2 Arbeid og sosial	3
Ad kap. 3 Barn og familie	3
Ad kap. 4 Justis, beredskap og innvandring	3
Ad kap. 5 Økonomi og næringsliv	4
Ad kap. 6 Fiskeri og landbruk	4
Ad kap. 7 Fornyelse, administrasjon og kirke	5
Ad kap. 8 Sikkerhet og forsvar	6
Ad kap. 9 Helse og omsorg	6
Ad kap. 10 Kommunal	6
Ad kap. 11 Kultur	6
Ad kap. 12 Kunnskap	7
Ad kap. 13 Miljø og klima	8
Ad kap. 14 Olje og energi	8
Ad kap. 15 Samferdsel	9
Ad kap. 17 Nordområdene	9
Avsluttende kommentar	9

Forord

Regjeringserklæringa som Høyre og FrP presenterte 7. oktober er på 75 sider. Du kan lese den her: http://2.vgc.no/pdf/politisk_plattform.pdf

Forholdet til EU er primært behandla under kap. 16 Utenriks og bistand, men dukker opp også i flere andre av de 17 kapitlene. Her tas det kronologisk – kapittel for kapittel - men med kap. 16 først.

Jeg tar forbehold om at en nøyere gransking av dokumentet vil finne flere momenter enn det jeg beskriver i dette notatet. Regjeringserklæringa er ganske nylig presentert.

Heming Olaussen

Leder i Nei til EU

Hva sier regjeringserklæringa om Norges forhold til EU?

Nei til EU arbeidsnotat nr. 9/2013, utgitt oktober 2013. Bestilling / nedlasting: www.neitileu.no.

Forsideillustrasjon: Høyre og FrPs partilogoer.

Notatet er utarbeidet av Heming Olaussen, leder i Nei til EU.

Ad kap. 16 Utenriks og bistand

Her er det et eget underkapittel som heter Europa:

«Europa

De europeiske landene er Norges nære naboer, venner og viktigste handelspartnere. Derfor må norsk utenrikspolitikk begynne i Europa.

Regjeringen vil, jf samarbeidsavtalen, føre en mer aktiv politikk for å ivareta Norges interesser overfor EU, blant annet gjennom EØS-avtalen. Regjeringen legger til grunn EØS-avtalen og de øvrige avtalene med EU som ramme for europapolitikken.

Avtaleverket sikrer markedsadgang og forutsigbarhet for norsk næringsliv, og er av avgjørende økonomisk betydning. Den daglige oppfølgingen av avtaleverket er i stor grad av innenrikspolitisk karakter.

Det nordiske samarbeidet er av særlig stor viktighet. Regjeringen vil, jf samarbeidsavtalen, bidra til å styrke det parlamentariske samarbeidet i Nordisk Råd og ta en aktiv rolle i Nordisk Ministerråd.

Regjeringen vil:

- Føre en proaktiv politikk for å ivareta norske interesser ved å medvirke tidligere i prosesser og politikktutforming i EU.
- Søke å utdype bilaterale relasjoner med sentrale europeiske land.
- Styrke koordineringen av statsforvaltningens samlede håndtering av europasaker for å sikre effektiv saksbehandling og bedre norsk medvirkning.
- Prioritere deltagelse i uformelle og formelle europeiske fora som EØS-avtalen gir oss adgang til.
- Involvere Stortinget tidlig i avklaringen av viktige EØS-prosesser.
- Søke å avklare velferdsordninger i EØS-regelverket, og bidra til å gjøre prinsippet om fri bevegelse mer bærekraftig.»

Kommentar:

Påfallende at det ikke sies ett ord om EU-medlemskap.

Punktet om å styrke koordineringen av statsforvaltningen kan innevarsle en egen EU-statsråd.

Sier ingenting om (EUs ønske om) utvidelse av EØS-avtalen.

Det siste punktet er en refleks av FrPs skepsis til trygdeeksport m.v., men punktet er vagt og langt unna Frps programfestede standpunkt: «FrP vil arbeide for å forbedre EØS-avtalen med sikte på å sikre norske interesser. Avtalen må på enkelte områder tolkes strengere og om nødvendig reforhandles. Spesielt gjelder dette på områder knyttet til eksport av/tilgang til norske velferdsytelser.» (Handlingsprogrammet side 34.)

FrPs programfestede kritiske holdning til Schengen-avtalen er det ingen spor av i regjeringenserklæringen. I programmet heter det at partiet skal «vurdere fortløpende om Norge er tjent med fortsatt medlemskap i Schengen». (Handlingsprogrammet side 34.)

Ad kap. 1 Innledning

Verdigrunnlaget (side 4):

«Regjeringen vil føre en offensiv nordområdepolitikk og en mer aktiv politikk for å ivareta Norges interesser overfor EU, blant annet gjennom EØS-avtalen.»

Kommentar:

Praksis vil vise hva dette betyr.

Ad kap. 2 Arbeid og sosial

Her er det punkter som bare indirekte angår forholdet til EU, men som har vært del av debatten om enkeltdirektiver som tjenestedirektivet, vikarbyrådirektivet m.m.

Underpunkt Arbeidsmarkedet (side 8)

Under tiltakspunktene står bl.a.:

- «Legge til rette for et åpent arbeidsliv, blant annet gjennom å utvide adgangen til bruk av midlertidige ansettelser slik at reglene for privat sektor blir mer like reglene i staten.»
- «Vurdere tiltak som kan begrense og stanse trygdeeksport, men innenfor de internasjonale avtalene Norge er bundet av.»

Underpunkt Arbeidsliv (side 9):

Under tiltakspunktene står bl.a.:

- «Myke opp arbeidsmiljøloven, blant annet når det gjelder gjennomsnittsberegning av arbeidstid, alternative turnusordninger og uttak av overtid.»
- «Nedsette et arbeidstidsutvalg etter modell fra skift/turnusutvalget for å utrede hvordan arbeidskraften best mulig kan tas i bruk i de kommende tiårene.»
- «Fortsette arbeidet mot sosial dumping ved å styrke Arbeidstilsynet, evaluere tiltakene mot uakseptable lønns- og arbeidsvilkår som hittil er satt i verk og vurdere nye tiltak.»
- «Allmenngjøringsordningen videreføres.»

Kommentar:

Her er det mye som skal utredes og avklares, men det er ventelig på noen av disse tingene regjeringen vil møte motbør fra fagbevegelsen. Nei til EU bør søke fellesskap med fagbevegelsen når det gjelder motstand mot deler av denne delen av plattformen.

Ad kap. 3 Barn og familie

Ingen punkter som kan sies å være direkte EU-relevante. Nasjonal politikk.

Ad kap. 4 Justis, beredskap og innvandring

Tilsynelatende ingen eller liten EU-relevans, men særlig under punktet «Innvandring» kan det ligge mer enn det som direkte står på papiret. Under punktet «Arbeidsinnvandring» står det konkret (side 22): «17. Jobbe for å styrke Schengens yttergrense og styrke samarbeidet med de store mottakerlandene for å hindre at grunnløse asylsøkere reiser fra land til land innenfor Schengen.»

Kommentar:

Tragedien ved Lampedusa viste nylig de enorme menneskelige omkostningene ved Schengens yttergrenser. Partiene må avklare hva de legger i å skulle «styrke» yttergrensen.

Ad kap. 5 Økonomi og næringsliv

Generelt lite direkte kopling til EU-regelverk, men dette må sees nærmere på. To punkter som kan ha interesse for Nei til EUs egen økonomi, er følgende:

- «Styrke fradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner.»
- «Heve grensen for lønnsoppgaveplikt og arbeidsgiveravgiftsplikt for frivillige organisasjoner.»

I underkapittel **Maritim sektor** (side 28) sies det: «For å beholde maritim kompetanse i Norge, mener regjeringen at rammevilkårene for skipsfartsnæringen må være på nivå med rammevilkårene i EU.»

I underkapittel **Reiseliv** (side 29) sies det: «Åpne for produktprøver og begrenset alkoholsalg direkte fra nisjeprodusenter og om nødvendig jobbe for å endre EU-lovgivningen på feltet.»

Underkapittel **Handel** (side 30) gjengis i sin helhet:

«Handel

Norge har en liten og åpen økonomi. Ved å delta i det internasjonale varebyttet har vi klart å oppnå et høyere velstandsnivå enn vi ville klart alene. Handel er en av de sterkeste drivkreftene for økonomisk vekst og bidrar til å skape arbeidsplasser og varig økonomisk velstand over hele verden.

Regjeringen vil arbeide for en friere handel og føre en offensiv handelspolitikk som vektlegger Norges interesser.

Regjeringen vil:

- Utvikle det handelspolitiske samarbeidet med våre nærmeste naboer, inkludert EU, og arbeide for nye handelsavtaler gjennom EFTA.
- Arbeide for økt frihandel, også mellom utviklingsland og industriland.
- Arbeide for multilaterale handelsavtaler gjennom WTO for å skape stabile rammevilkår og like konkurransevilkår globalt, og samtidig inngå mer begrensede avtaler der det er nødvendig. Norge skal inngå bilaterale handelsavtaler frem til et multilateralt rammeverk foreligger.
- Øke bruken av bilaterale investeringsavtaler (BIT) der dette er hensiktsmessig.
- Forbedre ordninger som gir utviklingsland bedre tilgang til norske markeder.»

Kommentar:

Her åpnes det for en politikk til en viss grad står i motstrid til hva Nei til EU, og en del av våre samarbeidsorganisasjoner, står for. Nei til EU bør søke fellesskap med andre organisasjoner i forhold til å møte en del av denne politikken.

Ad kap. 6 Fiskeri og landbruk (side 31-34)

Her anbefales lesing av hele kapitlet. Det gjengis ikke av plasshensyn.

Kommentar:

Her foreslås en dramatisk omlegging av norsk fiskeri- og landbrukspolitik som står i skarp motsetning til mye av det Nei til EU og nei-alliansen har hevdet mht. fiskeri-, landbruks- og distriktpolitikk. Det vises bl.a. til Norges Bondelags reaksjoner på dette kapitlet i

plattformen. Har må det søkes samarbeid i forhold til hvordan denne delen av den nye regjeringens politikk skal møtes.

Ad kap. 7 Fornyelse, administrasjon og kirke (side 35-38)

Mye nasjonal politikk, men særlig kap. om personvern er interessant. Det gjengis:

«Personvern

Regjeringen vil balansere hensynet til effektivitet og informasjonsutveksling med hensynet til

personvern. Personvern skal være en integrert del av utviklingen og anvendelsen av IKT i offentlige sektor på alle nivå. Hver enkelt av oss skal i størst mulig grad ha råderett over og eie opplysninger om oss selv. Slik kan den enkelte selv ta ansvar for sitt eget personvern.

Regjeringen vil:

- Føre en offensiv IKT-politikk som tar personvern på alvor.
- Ta opp FRA-loven knyttet til det svenske forsvarrets etterretningsvirksomhet med svenske myndigheter.
- Sikre at uvedkommende ikke har tilgang til personsensitiv informasjon om inntekt og formue i skattelister, og gi den enkelte opplysning om hvem som har bedt om innsyn.
- Innføre sporbarhet i offentlige registre for å forebygge og avdekke snoking i personopplysninger.»

Kommentar:

Først og fremst påfallende ved det som IKKE står: EUs datalagringsdirektiv. Her kan det se ut som om FrP har gitt seg med tanke på omkamp om norsk EØS-veto.

I underkapittel **Konkurransen** (side 36-27) sies det bl.a.:

«Regjeringen vil i størst mulig grad legge til rette for et fritt og uavhengig næringsliv uten særbehandling eller konkurransehindrende avtaler, fri flyt av varer og tjenester og fri tilgang til markedene.

Regjeringen vil:

- Profesjonalisere og effektivisere offentlige innkjøpsprosesser, herunder utvikle en veileder for offentlig-privat-innovasjonssamarbeid.
- Arbeide for en ytterligere liberalisering av internasjonal handel.
- Gjennomgå og redusere etablerings- og konkurransehindrende ordninger for tjenesteytende næringer, som åpningstidsbestemmelser, konsesjons-, løyve- og bevillingsbestemmelser, samt restriksjoner på etablering og lokalisering av nye virksomheter.»

Kommentar:

Her kjenner vi igjen EUs tenking og formuleringer.

Ad kap. 8 Sikkerhet og forsvar (side 39-40)

Her er det flere formuleringer med direkte EU-relevans, f.eks:

«FN som globalt samarbeidsforum er viktig for å sikre en fredelig utvikling i verden, og bygger sammen med det europeiske og nordiske forsvars- og sikkerhetssamarbeidet opp om langsiktig stabilitet og fredelig utvikling i Norges nærområder. Regjeringen vil støtte opp om og styrke internasjonalt samarbeid for sikkerhet og stabilitet.»

«Regjeringen vil:

(...)

- Styrke det bi- og multilaterale samarbeidet med sentrale allierte i nærområdene og ta en lederrolle i utviklingen av tettere samarbeid og integrasjon i regionen.
- Delta aktivt i EUs sikkerhets- og forsvarspolitiske fora hvor dette er hensiktsmessig.
- Videreutvikle det nordiske forsvars- og sikkerhetssamarbeidet, spesielt knyttet til praktisk styrkeproduksjon. Samarbeidet skal utvikles innenfor rammen av NATOs Partnerskap for Fred (PfP) og NORDEFECO, som et supplement til landenes forankring i NATO og EU.»

(...)

- Bidra i internasjonale militære operasjoner gjennom FN, NATO, og EU, avhengig av våre spesifikke fortrinn og behov, samt det som tjener oppdraget best. Norsk militær deltakelse skal bidra til norsk og internasjonal fred og sikkerhet og ha forankring i folkeretten.»

Kommentar:

Her er det mange formuleringer som må utfordres for å få nærmere avklaring av hva som menes. Et svært bekymringsfullt punkt er det siste, der det kun snakkes om forankring i folkeretten, men ikke eksplisitt sies at norsk deltakelse i evt. EU-operasjoner MÅ HA FN-MANDAT. Dette er nytt, og bør vekke debatt!

Ad kap. 9 Helse og omsorg (side 41-46)

Her er det ingen formuleringer med direkte henvisning til EU-lovgivning, kun nasjonal politikk. Dette bør imidlertid ettergå nærmere.

Ad kap. 10 Kommunal (side 47-50)

Her er det heller ikke spor av EU-lovgivning. Under underkap. Regioner og distrikt (side 48-49) nevnes f.eks. ikke de pågående forhandlingene med EU/ESA om differensiert arbeidsgiveravgift.

Ad kap. 11 Kultur (side 51-53)

Lite spor av EU når det gjelder kultur generelt.

Underkapittel «Frivillighet» er interessant. Tiltakspunktene gjengis her:

«Regjeringen vil:

- Gjennomgå de økonomiske rammebetingelsene for frivillig virksomhet, med sikte på å redusere byråkrati og politisering.
- Heve grensen for lønnsoppgaveplikt og arbeidsgiveravgiftsplikt for frivillige organisasjoner.
- Øke inntektsmulighetene, blant annet ved å øke gavefradraget til frivilligheten.
- La "herreløs arv" tilfalle frivillige organisasjoner istedenfor staten.
- Forbedre momskompensasjonsordningen.
- Legge til rette for at flest mulig skal kunne ta del i frivilligheten.»

Kommentar:

På den ene siden kan det ligge noen økonomiske muligheter her, også for Nei til EU. På den annen side bør vi merke oss kulepunkt 1 og formuleringen om «politisering». Hva betyr det? I valgkampen gikk FrP hardt ut mot miljøorganisasjonene og deres «sugerør i statskassa». Her trengs avklaringer!

Underkapittel «Spill» gjengis i sin helhet:

«Spill

Regjeringen vil videreføre en politikk som ivaretar hensynet til spilleavhengige og sikrer at inntekter fra pengespill i Norge skal tilfalle ideelle formål.

Regjeringen vil utrede spørsmålet om en lisensordning for utenlandske spill-selskaper for å se om det er mulig å kombinere sosialpolitiske hensyn og økte totale nettoinntekter til frivilligheten innenfor EØS-avtalens rammer.

Beslutning om nye spillkonsepter skal tas av Lotteritilsynet. Regjeringen vil skille mellom vanedannende pengespill og ikke-vanedannende lotterikonsepter.

Regjeringen vil støtte opprettelsen av flere ikke-vanedannende lotterikonsepter som kan styrke frivilligheten, forutsatt at de ikke utfordrer EU-unntaket vi har fått for vårt spillmonopol. De store humanitære organisasjonene skal prioriteres.»

Kommentar:

Utenlandske spill-selskaper presser på for å komme inn på det norske markedet. EU-lovgivning, og dermed EØS-avtalen, brukes som brekkstang. Hittil har Norge stått i mot. Den nye regjeringa ser ut til å være på vikende front, men nå må vi avvente (nok) en utredning.

Ad kap. 12 Kunnskap (side 54-59)

Lite spor av direkte henvisninger til EU-politikk. Et unntak er underkapittel **Forskning**. Her står det:

«Forskning er grunnleggende for å fremskaffe ny viten og ny teknologi som bringer verden fremover.

Ny kunnskap og innovasjon vil være en sentral drivkraft for å skape trygge arbeidsplasser. De norske investeringene i forskning og innovasjon ligger under gjennomsnittet blant landene i OECD, og langt bak nordiske land. Det er spesielt næringslivets investeringer i forskning og utvikling som trekker ned, og vi scorer for dårlig på EUs rangering av europeiske lands innovative evne. Regjeringen vil bruke

offentlige midler for å stimulere til økte investeringer i forskning og innovasjon i næringslivet.»

Et av tiltakspunktene heter: «Arbeide for, og stimulere til, økt internasjonalisering av forskningen, eksempelvis gjennom deltakelse i EUs rammeprogrammer.»

Kommentar:

Dette er omtrent samme politikk som den nåværende regjeringa.

Ad kap. 13 Miljø og klima (side 60-61)

I underkapittel Klima sies det:

«Klimautfordringen er global og løses best globalt. Norge må ta ansvar for kommende generasjoners livsgrunnlag ved å bidra til internasjonalt forpliktende utslippsavtaler og ved å investere i forskning og utvikling av ny teknologi som kan bidra til å realisere et lavutslippssamfunn. Norge skal være en pådriver i arbeidet for å sette en internasjonal pris på CO₂ og effektive, fungerende internasjonale karbonmarkeder. Norge skal jobbe for å styrke EUs kvotesystem (EU ETS) som virkemiddel for å nå europeiske klimamål etter 2020.»

Kommentar:

Dette kvotemarkedet er langt på vei en fiasko. Her legges det opp til en «mer av det samme»-politikk. For øvrig nevnes ikke EU i sammenhengen. Heller ikke som noe «foregangsland», som er en av ja-sidens hyppig brukte påstander.

Ad kap. 14 Olje og energi (side 62-64)

Her sies det:

«Omleggingen av energiforsyningen i Europa gir store muligheter for verdiskaping i Norge basert på våre energiresurser. Vi må utnytte de mulighetene dette gir oss, både når det gjelder eksport av energi og produkter fra norsk industri.»

Noen tiltakspunkter som vil vekke debatt:

- «Sikre en god balanse mellom utbygging av ny kraftproduksjon og nye mellomlandsforbindelser, og endre energiloven slik at også andre aktører enn Statnett skal kunne eie og drive disse forbindelsene. Samfunnshensyn ivaretas gjennom konsesjonsbehandlingen.»
- «Fjerne kompetanseforskriftens bemanningskrav for kraftproduksjon og nettselskap, og erstatte denne med generelle kvalitets- og sikkerhetskrav.»

Kommentar:

Plattformen nevner ikke EUs offshore-direktiv. EU ønsker direktivet inn i EØS, men den rødgrønne regjeringen har avvist det som ikke EØS-relevant. For øvrig må dette kapitlet gås nærmere etter i sømmene.

Ad kap. 15 Samferdsel (side 65-69)

Få direkte henvisninger til EU/EØS. I **underkapittel Jernbane** formulerer man seg slik: «Regjeringen vil øke jernbaneinvesteringene og øke konkurransen på sporet.»

Et tiltakspunkt er:

«Gjennomføre en større reform av jernbanesektoren, der Jernbaneverket og NSB omorganiseres for å oppnå en hensiktsmessig styringsstruktur, en forretningsmessig organisasjonsform og tydelige mål.»

Kommentar:

En kan vel lese inn i dette at den nye regjeringen er på samme spor som EU-kommisjonen i Jernbanepakke IV.

I **underkapittel Post og Tele** kommer vel den klareste EU-henvisninga i hele dokumentet:

«Regjeringen vil innføre fri konkurranse innenfor post- og pakketjenester, og derfor oppheve reservasjonen mot EUs tredje postdirektiv. Regjeringen vil videreføre lik porto over hele landet.»

Kommentar:

Dette var ventet, men ikke desto mindre ille! Punktet med å videreføre lik porto vil anslagsvis koste et par milliarder kroner om det skal tas over statsbudsjettet i stedet for via Postens egenfinansiering. Det gjenstår å se. Her må Nei til EU gå sammen med andre gode krefter i klar motstand!

Ad kap. 17 Nordområdene (side 74-75)

Kjemisk fritt for EU-henvisninger.

Kommentar:

Betyr at det er regjeringens praksis som må gis oppmerksomhet. Det er all grunn til å tro at Høyre vil gå enda lenger enn Barth Eide i å sikre EUs innpass i nordområdene.

Avsluttende kommentar

FrPs signaler om mulig reforhandling av EØS og Schengen-evaluering finner vi ikke spor av i regjeringsplattformen. I forhold til EU ser det ut til at Høyre har bukta og begge endene. Ikke en gang EU-medlemskapsspørsmålet er lagt til side.

Det gir grunn for Nei til EU og nei-alliansen til å ha høy beredskap for det som vil komme fra Solberg-regjeringa i tida framover, også på bakgrunn av hva slags departementsstruktur vi får (en egen EU-statsråd?) og Høyre på de viktigste kommandopostene i regjering; statsminister og utenriksminister. EØS-avtalen skal ligge fast (eventuelt utvides?), Norges første veto skal reverseres og det skal ikke tas omkamp på datalagringsdirektivet. Den nye regjeringas klippet på markedet vil utfordre mange samfunnsområder, herunder fiskeri-, landbruks- og distriktpolitikken. Arbeidslivspolitikken vil sannsynligvis møte motstand fra

store deler av fagbevegelsen. Handelspolitikken vil være en blå klut for solidaritetsbevegelsen.

Vi kan vente oss økte samfunnskonflikter framover. Spørsmålet er hvordan dette vil slå inn i det politiske liv og Stortinget, med en mindretallsregjering, med Venstre og KrF i nøkkelroller i forhold til regjeringa, og med SP og SV fristilt i forhold til AP – og vice versa.

For Nei til EU betyr dette at vi går inn i fire utfordrende år. En samla politikk i forhold til den nye regjeringa og det nye Stortinget må meisles ut i våre øverste organer i tida som kommer. Alliansespørsmålet må stå helt sentralt i denne diskusjonen.